

RAIMO KERMAN

*Kuopion torinseudun
lasten ja nuorten
elämää 1940-luvulla*

Kuopion torinseudun
lasten ja nuorten elämää
1940-luvulla

RAIMO KERMAN

**KUOPION TORINSEUDUN
LASTEN JA NUORTEN ELÄMÄÄ
1940-LUVULLA**

”Kuopion iänj kaekuu ylinnä mualiman konsertissa.”

Ilmoitus rautatieaseman matkustajakäytävän seinässä 1940-luvulla

Kansikuva

Kuopion kauppatori, torikauppaa 1939 – 1949

Kuvaaja: Tuttu Jänis

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kaupunkikuvat: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Valokuvaaja Tuttu Jänis

Muut kuvat: Raimo Kermanin kotialbumi

© 2017 Raimo Kerman

Päällys ja taitto: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-951-568-789-0

Lukijalle

Kirjan varsinainen sisältö muodostuu kahdesta osasta. Ensin on parikymmentä sivua yleistä kuvausta Kuopion ja sen nuorison oloista ja elämästä. Muu sisältö käsittää sitten viisikymmentäviisi yksittäistä ja aika yksityiskohtaista tarinaa. Niistä lukija voi löytää itsensäkin.

Tämä ajanjakson ja kirjan sisältö nojaa nuorison elämään ja olemiseen. Pojat ja tytöt elivät ensimmäisen vuosikymmenensä loppua ja toisen vuosikymmenen alkupuoliskoa. Voisi sanoa, että he eivät olleet enää ihan lapsia, mutta eivät olleet vielä aikuisiakaan. Joku viisas saattaisi todeta, että he ”olivat vaan jonkinlainen ongelma”.

Kuopio oli 1940-luvulla osa sotaa käyvää maata. Elettiin pula-aikaa. Pojat ja tytöt eivät muista ajoista tienneetkään. Kaupunki ei ollut varsinainen taistelutanner, vaan rintamalle oli matkaa enemmän kuin sata kilometriä. Pommituksia kyllä oli, mutta niitä vastassa oli ilmatorjuntatykkejä ja hävittäjäkoneita. Kaduilla marssivat sotilaat nelirivistöissä.

Saksalaiset sotilaat ajoivat autoissa, joista jossakin mallissa oli renkaat vinossa. Ne puhuivat saksaa. Niiltä sai suklaata jos osasi. Venäläiset olivat vankeina. Ne eivät osanneet puhua mitään. Taisivat asua kaupungintalon kellarissa. Suomalaiset sotilaat eivät pelänneet ketään. Jos he kuolivat, heidät laskettiin sankarihautaan. Silloin ammuttiin kunnialaukauksia. Pikkupojat keräsivät hylsyä talteen.

”Ulkomaalaisten” eli saksalaisten lisäksi Kuopioon tuli runsaasti omaa väkeä Karjalasta. He olivat joutuneet jättämään kotinsa venäläisille. Erilaisuuden huomasi esimerkiksi koulussa uusista kavereista. Jutteleminen kävi kyllä ihan sutjakkaasti, mutta jo sukunimet saattoivat olla uudenlaisia. Sitten oli vielä inkeriläisiä, jotka rauhan tultua palautettiin pois Suomesta.

Suomi taisteli ja voitti sodassa itselleen rauhan ja kehityksen.

RAIMO KERMAN
ent. Kajanne

Tarinat	Taina Holopainen, Matti Juutilainen, Aulis Karjalainen, Raimo Kerman, Leena Klemola, Leo Tossavainen
Haastateltuja	Seppo Ahva, Carl-Henrik von Bonsdorff, Onni Haatainen, Zekiye Hairulla, Matti Hallman, Taina Holopainen, Rauno Hyvönen, Eero Hämäläinen, Matti Juutilainen, Ritva Jäntti-Korhonen, Reijo Kärkkäinen, Maija Lysmä, Leena Niskanen, Irja Nojonen, Kari Norkola, Pentti Pajo, Aulis Pitkänen, Seppo Puska, Mevlötdin Saadetdin, Raimo Sepponen, Leo Tossavainen, Sirkka Vehmo
Teksti	Raimo Kerman, ent. Kajanne
Kiitos	Kiitos Kuopion kulttuurihistorialliselle museolle valokuvista.

SISÄLLYS

OSA I.....	11
Tainan runo Leenalle	11
Leenan runo Tainalle	15
Kasarmikadun poikia, Leo ”Tiiku” Tossavainen.....	17

OSA II	19
---------------------	-----------

LASTEN JA NUORTEN ELÄMÄÄ KUOPION

TORINSEUDULLA 1940-LUVULLA

1	Torinseutu avasi lapsille ja nuorille kaupungin sielun	19
2	Torinseutu kuvasti koko kaupungin toimintaa ja liikennettä	20
3	Kadut määrittivät nuorten elinpiirejä	23
4	Esimerkki Torikadun tontista	25
5	Tulipalokiire	27
6	Kaikki käyttöön ja kiertoon.....	28
7	Korttiruokaa ja namimuruja	30
8	Kevätleikkejä	33
9	Tulta ja pauketta.....	35
10	Poikienkin sodassa tarvittiin aseet.....	37
11	Se ei pelaa joka pelkää	42
12	Kilttejä leikkejä	44
13	Roolileikkejä.....	46
14	Leikeillä kehitettiin omaa maailmaa	47
15	Syyselämää.....	51
16	Talvella tuli toinen maailma	54
17	Elokuvia – mielikuvia.....	59
18	KuPS nurkkaan ja kuruja päälle.....	64

OSA III.....	71
---------------------	-----------

55 TARINAA KUOPIOSTA 1940-LUVULTA

1	Tarina pommituksesta	71
2	Tarina päivän peruskierroksesta	72

3	Tarina lennokista	73
4	Tarina kaupassakäynnistä	74
5	Tarina kouluun menosta	76
6	Tarina rottasodasta	78
7	Tarina siitä kun jäät sulavat	78
8	Tarina jytystä	79
9	Tarina hautuumaan salaisuudesta	81
10	Tarina torikaupasta	82
11	Tarina hevosajelusta	84
12	Tarinoita Hatsalankadun kulmilta	86
13	Tarina terveyden edistämisestä	87
14	Tarina hienosta pihasta	89
15	Tarina yleisestä saunasta	90
16	Tarina elämäntaidon opintoretkestä	91
17	Tarina kauniista tytöistä	93
18	Tarina tavarankeruusta	95
19	Tarina P:stä	96
20	Tarina laivarannasta	98
21	Tarina koti-illasta	99
22	Tarina kauppataiteesta	101
23	Tarina onkimisesta	103
24	Tarina Pelastusarmeijasta	104
25	Tarina Kaltevasta	105
26	Tarina pihapiiristä	106
27	Tarina Puistokoulun 3. luokasta	108
28	Tarina ongella käymisestä	109
29	Tarina vapunvietosta	111
30	Tarina uintiretkestä	112
31	Tarina Vuorilammesta	114
32	Tarina perunannostosta	116
33	Tarina yliarkkitehdistä	119
34	Tarina maahanmuuttajasta	121
35	Tarina rahantienueesta	122
36	Tarina monitoimiperheestä	123

37	Tarina liukumäestä	125
38	Tarina Toivasen pihasta	125
39	Tarina enkeleistä jäisellä Puijolla	127
40	Tarina Taskisen pihasta	129
41	Tarina isosta lumilinnasta	130
42	Tarina hyökkäyksestä lumilinnaan	131
43	Tarina Tikkulasta	133
44	Tarina Linurista	134
45	Tarina heikoista jäistä	135
46	Tarina Rissalan lentokentästä	137
47	Tarina Sorakista	138
48	Tarina urheilusta	139
49	Tarina haaksirikosta	142
50	Tarina Mustekalakerhosta	144
51	Tarina joulunvietosta	145
52	Tarina oppikoulusta	147
53	Tarina elokuvasta	150
54	Tarina koulukujeista	151
55	Tarina murrosiästä	153

Raimo Kerman on kahdeksankymppinen kuopiolainen neljän sukupolven mittaisesta juuresta. Koko ikäluokkansa tavoin hän on syntynyt vähän ennen sotia, 1937. Ansiotyössä hän on ollut pääasiassa Helsingissä. Siteet syntymäseutuun ovat olleet elävät ja antoisat.

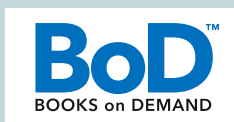
Tässä kirjassa on 55 tarinaa Kuopion lasten ja nuorten elämästä 1940-luvulla. Aika venyy pari vuotta kumpaankin suuntaan. Aikatauluthan pitävät, aika se vain heilahtelee. Minä eli me koimme jo ensi pommitukset 1940, menimme kouluun Kannaksen taistelujen jatkuessa 1944, pidimme torilla seuraa lomaileville sakemanneille ja löimme tahtia venäläisille vangeille. Olimme paikalla, kun 1945 torilla juhliittiin rauhaa ja jaettiin merkkejä. Edellisen kerran kokareja olivat tuoneet isät rintamalta.

Torinseutu oli kaupungin keskusta. Siellä oli pahimman pulan helpotettua miltei kaikkea mitä tarvittiin. Siellä oli tori ja isot kaupat. Sieltä sai kenkiä, vaatteita, lehtiä, kirjoja, äänilevyjä, vaikka polkupyörän, kunhan vain oli rahaa. Joo. Ja siellä oli myös koulut. Siellä oli elokuvat, ja ennen kaikkea, siellä sai tietää, mitä on tapahtumassa ja tulossa. Torilla tapasi, näki ja kuuli, pysyi mukana ajassa.

Meidän kuopiolainen lapsuus päättyi 1952. Silloin lähti myös viimeinen sotakorvausjuna. Tilalle tuli kansainvälisyys, Helsingin olympiakisat ja Coca-Cola. Aulis Rytkönenkin meni Ranskaan eikä me käyty enää Linurilla. Jossakin edessä hämöttivät jo rokki ja farkut, rasvaletti ja kiihko. Sen pituinen se.

ISBN: 978-951-568-789-0

www.bod.fi

